

Føroyingar millum olju og inuittar á heimsins enda

Hósdagin var føroyska ferðalagið í Barrow, sum er tað nordasta búplássið í øllum Norðuramerika og har var stórfingin móttøka fyri fremmandu gestunum

JAN MÜLLER
BARROW, ALASKA

Eftir ein strævan men sera upplýsandi og gevandi dag saman við embætisfólki, politikarum og vinnulívsfólki í Anchorage fór føroyska ferðalagið, tíðliga hósmorgunin við leiguflogfarið til arktiska øki í Norðuramerika. Her liggur størsta oljukeldan í Norðuramerika, Prudho Bay. Keldan telst eisini millum heimsins størstu.

Tað er henda oljukeldan, sum seinastu 20 árin hevur átt lívið í statinum Alaska og íbúgvum tess. Tað sigur ikki so lítið at heili 85 prosent av inntøkunum hjá Alaska stava frá oljuøkinum Prudho Bay.

Samlaðu fløgurnar í tað risastóra oljuøki eru eisini ringar at fata. Tær hava verið uppá millum 300 og 400 milliardir krónur.

Afturat hesum kemur ein av heimsins longstu olju-

leiðingum, Alyaskan Pipeline, sum er dýrasta privatfíggið verkætlan í heims-søguni.

Tann 1300 km langa oljuleiðingin kostaði 50 mia. krónur at byggja miðskeiðis í sjeiti árunum. Oljuleiðingin er so long, at hon rækkur úr Føroyum til Danmarkar. Og oljuøki fyllir meiri enn helvtin av øllum Føroyum, so hetta er øgiliga amerikanskt.

Staturin Alaska fær so eisini afturfyri millum 15 og 20 mia. krónur um árið í kassan frá oljun.

Oljukeldurnar í Prudho Bay, sum Arco og BP reka, hava tryggjað Alaska og tess íbúgvum stóra vælferð. Eitt skifti var Alaska ein av ríkastu statum í USA.

Nú oljuprísirnir eru farnir í botn, merkist hetta tann skeiva vegin, hóast uml. 200 mia. krónur í dag standa í grunninum. Vandur er fyri stórum skerjingum á ymsum almennum økjum. Ann-

ars fær hvør íbúgvur í Alaska útgildið uml. 70.000 krónur.

Hetta og mangt annað fingur føroysku gestirnir, sum vitjaðu í Anchorage og Prudho Bay at vita. Niðurstøðan eftir mongu fyrilestrarar og orðaskiftið í Anchorage mikudagin var tann, at føroyingar kunnu læra av royndunum og ikki minst mistøkunum, sum gjørd í umleið 20 ára gomlu olju-søgu Alaska.

Venda oygunum annan veg

Hóast tað higartil mest hevur verið hugt eftir hvat norðmenn og bretar hava gjørt er eingin ivi um at tað kann koma Føroyum og føroyskari oljuvinnu til góða, eisini at hyggja eftir hvussu farið er fram longur burturi.

Tað hevur heldur ikki so lítið at siga, at netupp sam-beringun við eitt land sum Alaska, kann verða av alstórum týðningi, tí Alaska

er eitt viðkvæmt land bæði hvat umhvørvi og eisini fólkatálið og mentan.

Í niðurstøðuni kann lesast, at trygt og reint umhvørvi ongantíð eiga at undirmetast, men altíð eiga at verða sett í háseti tá talan er um oljuvinnu.

Ansíð eftir pengunum

Síðan hevur tað nógv at siga, at tað eru góð viðurskiftið millum oljufeløg og samfelagið, at tað verður ein »win to win«, tað vil siga har báðir partar fáa nakað burtur úr.

Tað er greitt, at størsti vandin liggur kanska mest í spurninginum, hvussu tú vandar tær um pengarnar. Tað vil siga hvussu mann forðar fyri, at ov nógvir pengar ikki vanskepla og taka eitt samfelag heilt av fótum. Her var orðið stabilitet havt á loftið aftur og aftur. Tú mást ikki gera hvørki landskassan ella tann einstaka so heftan at oljuinntøkunum, at bráðlig prislækking tekur stólan undan tær.

So her hevur figgjarmálaráðharrin Karstén Hansen, fingið nakað at hugsa um, nú hann og Eyðun Eltjør,

oljumálaráðharrin, skulu seta skjótil á eina føroyska oljuvinnu (Sosialurin fer seinni at viðgera nakrar av hesum spurningum nærri).

Ein øðrvísi verð í Barrow

Men hvussu ávirka oljupengarnir tey innfóddu í Alaska. Hetta er ein av spurningunum, sum føroyska ferðalagið hevur fingið høvi til at hyggja nærri at.

Seinnapartin hósdagin lendi leiguflogfarið við teimum 16 føroyingunum, umframt umboðum fyri vertirnir, Texaco samtakið, í tí nordasta búplássinum í Norðuramerika, Barrow.

Tað var ein fullkomiliga øðrvísi verð, sum her lá frammanfyri gestunum úr Føroyum.

Teir 4.500 inuittarnir í Barrow, sum í öldir hava vunnið sær til lívsins upphald við at drepa stóra kúlubókuválin, fáa nú eisini lut í oljuríkidøminum. 85 prosent av inntøkunum hjá Barrow koma nevnliga frá oljuinntøkunum í Prudho Bay.

Men harfyri eru langt frá allar súður syftar. Inuittafólkið er á einum vegamóti,

har ein tann mest týðandi lívsstrongurin, nevnliga málið og mentanin eru við at doyggja. Hevur oljan skylduna í hesum, ella er oljan kanska tvørturímóti bjargingin hjá hesum innfóddu fólki, sum er upprunafólki og harvið eisini veruligi stoltleikin hjá Alaska. Tað fara vit at hyggja nærri at í seinni bløðum.

Tá føroyingar komu til Barrow hósdagin var ófør móttøka í bygðahúsinum har borgarstjórin og flestu av ovastu monnum og kvinnum í bygðini tóku í móti. Eisini varð dansa fyri føroysku gestunum, har inuittadansur var á skránni.

Jóannes Dalsgaard, deildarstjóri í Undirvísingar- og Mentamálastýrinum, helt røðu fyri inuittunum og greiddi frá Føroyum og føroyingum. Hann fegnaðist vegna føroyska ferðalagið um at tað hevði borið til at vitja hetta fjarskotna búplássið við heimsins enda.

Eitt búpláss, sum kanska ikki var so fremmant fyri føroyingum nú føroyingar eru komnir við í føroyska ferðalagið.

HVÍ KEYPA EIN ...

- tá tú kanst fáa ein heilgalvaniseraðan ASTRA fyri sama prís?
Øll tey fremstu bilbløðini geva tí nýggja ASTRA 5 stjörnur.

Vit sýna tann nýggja ASTRA fram í ØRAVÍK
leygardagin 12/9 og sunnudagin 13/9

OPEL 
tlf. 31 61 61